

De dichter van Psalm 43 weet hoe gevoelens van angst, verlatenheid, moedeloosheid en opstandigheid een mens kunnen verlammen. Psalm 43 vormt een eenheid met Psalm 42, Waarin, verdeeld over drie strofen, steeds hetzelfde refrein volgt: 'Wat buig je je neer, mijn ziel, en wat ben je onrustig in mij, hoop op God, want ik zal Hem weer loven'.

Het is een soort dialoog tussen de dichter en zijn ziel. Uit de psychologie en in het dagelijks leven kennen we het gesprek dat je met jezelf voert. Vaak korte zinnestukjes, die enorm van belang zijn, zoals 'kom op'; 'volhouden nu' of 'dat heb je goed gedaan' of zoals in de Psalm, 'waarom zo onrustig?' Het is goed en volwassen om met jezelf in gesprek te zijn. Om niet overal enthousiast in te hollen en niet tobberig en depressief bij de pakken neer te zetten, maar jezelf als het ware in het gareel te houden, zoals ook de dichter van Psalm 43 doet als een soort evenwichtskunstenaar, in omstandigheden die niet bepaald gemakkelijk zijn.

Er is in Psalm 42-43 een aantal keer sprake van vijanden en onderdrukking. Mogelijk is de ballingschap daarmee bedoeld, omdat we de spot van de omstanders en bewakers in Psalm 42 herkennen in andere Psalmen uit de ballingschap, de tijd dat een deel van het volk gedwongen op vreemde grond verkeerde; en dat ging je niet in de koude kleren zitten, lees bijv. ook de verhalen van de Drentse arbeiders die in Twente verzeild raakte in de textielindustrie en daar wel een huis, maar geen thuis vonden.

Psalm 42 begint met het sterke beeld van het hert dat water zoekt bij de waterstromen, aan de voet van de Hermon, in het hoge noorden, waar de bronnen van de Jordaan ontspringen. Het hert, dat aan de jacht ontkomen is en zoekt naar water en enorme dorst heeft,

maar het vindt geen water omdat de beek is drooggevallen.
Zo kun je het ook ervaren als je een geliefde moet missen.
De beek is droog gevallen.
Je verlangt naar tijden van weleer
in het land der levenden
en hoopt iets terug te vinden van toen,
maar de beek staat droog.
Het huis is opgeruimd,
de kamer in de verzorgingsflat aan een ander vergeven.
Moeder of vader, niet meer te vinden.
Verlaten kun je je dan voelen, zoals Psalm 27 dat hardop zegt.

Ik moet bij de lezing van Psalm 43
behalve aan de katholieke priesters,
voor wie dit de Psalm is na hun wijding:
'dan ga ik op tot Gods altaren' (eindelijk, na jarenlange studie)
ook aan de mensen in Syrië en Zimbabwe denken:
'Bevrijd ons van het volkje zonder gesed – zonder
goedertierenheid. Van de man vol onrecht en bedrog'.
Of het nu om Haman, Hitler, Assad of Mugabe gaat
en het volkje om hen heen
een kliek van zwendelaars en nalopers (zoals Oosterhuis
vertaalt): dat zijn mensen die gevaarlijk zijn,
die je elk moment onderuit kunnen halen,
zoals men destijds ook in Zuid-Afrika wist.
'Het volkje dat geen genade kent.'
Dat zijn mensen van wie niets goeds te verwachten valt.
Voor jezelf niet, noch voor je kinderen.
Onder hen is er niemand die het voor je opneemt,
ook al sta je in recht!

En dat heeft begrijpelijk invloed op de dichter.
Dat hij door zulk volk omgeven is, fout volk,
als het volkje rondom Willem Holleder,
maakt dat hij het allemaal niet meer goed ziet, op momenten,
haveloos gekleed gaat
als een bajesklant
en zich door God verstoten voelt.
Als die lui zeggen: stop maar met bidden, joh,
aan die God van je heb je toch niets,
dan heeft dat invloed.
Als je omgeving het laat afweten.
Als jij misschien de enige nog bent die bidt
thuis, of op school of op kantoor,
dan kan dat flink aan je knagen,
zoals aan de dichter Psalm 42-43.

Maar hij is tegelijk een enorme volhouder.

En daarin een voorbeeld voor ons!

Hij spreekt zichzelf moed in, om het vol te houden.

In zijn nood bidt hij tot God.

En wat bidt hij?:

‘Zend Heer uw licht en uw waarheid,

laten die mij leiden,’ als een soort bewaarengelen.

En zou God zijn gebed verhoren?

Wat is vertrouwen, echt vertrouwen?

Nico ter Linden vertelt in zijn autobiografie hoe hij bij een collega in de kerk het gebed hoort, de bekende beginwoorden, maar dan anders:

‘Die niet stopt met wat Hij begon’.

‘Op zo’n moment (schrijft hij) weet je dat je die morgen eigenlijk niets meer hoeft te verwachten.

‘U stopt toch niet, hè God, met wat U begon?’

‘Ben je gek, nee hoor, ik stop zo gauw niet.’

‘Ik dacht anders even dat u zou stoppen.’

‘Nee hoor, zo ben ik niet, als ik iets begin, dan maak ik het ook af.’

‘O gelukkig. Zei mijn moeder ook altijd: je moet afmaken waaraan je begon.’

Licht en waarheid – mogen die mij geleiden.

Als een lamp voor mijn voet in het donker.

Als de reling op een schip,

waaraan je je vasthoudt als het heen en weer schommelt

en ervoor zorgt dat je niet overboord kiepert.

Zo zal Gods licht je in de duisternis bewaren.

‘Zend Heer, uw licht en uw waarheid.’

Licht en waarheid:

ze zijn als trapleuningen aan weerszijden,

of ook als de twee handvatten van een rollator:

licht en waarheid. Je mag leven in het licht

en aan het licht komen, met heel je hebben en houden.

Daarmee kun je op weg gaan.

Daarmee kom je, hup, goed zo, vooruit!

De dichter zegt er wel bij:

Uw licht en **Uw** waarheid.

Het is niet ons eigen licht.

En het zijn niet onze eigen waarheden.

Het is het licht en het is de wijsheid

die je mag vinden op de weg van het geloof

en het dagelijkse gebed.

In het voetspoor van de Psalmen.

De dichter van Psalm 43 kent net als alle nabestaanden de pijn van het gemis, momenten en perioden van stroefheid en neerslachtigheid:

O mijn ziel, wat buig je je neder?

Hij is gescheiden van het heiligdom in Sion,
van de tempel en de feesten,
de tempel die verwoest is en de stad
die er troosteloos en verslagen bij ligt.

Maar hij geeft de moed niet op.

In zijn nood roept hij de naam van de Eeuwige aan
en groeit een nieuw geloof.

De dichter houdt zich aan de reling vast te houden,
aan de gebeden en lofzangen van Israël.

Zo bidt en zingt hij zich het geloof te binnen

en maakt ook deze Psalm deel uit

van wat de kerkvader Augustinus noemde:

Het Psalter: de longen van het geloof.

De heilige Ambrosius, Augustinus' voorganger in Milan,
schrijft over de Psalmen (eind 4^e eeuw):

'de Psalm is het loflied van het volk van God,

de verheerlijking van de Heer,

de lofzang van de gemeente,

het roepen van de hele mensheid,

de instemming van het heelal,

de stem van de kerk,

de welluidende belijdenis van het geloof,

de totale overgave aan Gods macht,

de roep van het geluk,

de echo van de vreugde.

De psalm verzacht onze toorn,

heft het verdriet op en verlicht onze smart (...)

De Psalm is evenbeeld van de stilte,

waarborg voor vrede en eendracht.

Op het moment dat je meegesleurd dreigt te worden
door je verslagenheid of opstandigheid,

mag je met de dichter van Psalm 43

jezelf een halt toeroepen.

En zeggen: Hoop op God! Ik zal Hem blijven loven.

Dat kun je niet vaak genoeg tegen jezelf zeggen:

hoop op God!

Zoek zijn aangezicht!

Omdat Hij ons zoekt.

**Omdat Hij zich laat vinden in de nood.
Omdat Hij een God is
rijk van goedertierenheid en trouw.
Omdat zijn hand niet loslaat wat hij begon.**

De dichter van Psalm 43
zoekt naar God
naar troost en perspectief
zoals dat hert aan het begin.

Verlaten en amechtig kun je je voelen
ook als je over het kerkhof loopt.
Of bij een graf staat.
Als dat hert uit Psalm 42-43.
Moe en afgemat.
Moe en murw en verdrietig.

De dichter vindt een antwoord op zijn vragen en klagen,
maar dat gaat niet zomaar.
Het is een proces.

**Daarom wordt de tekst en het refrein
in deze dubbelsalm driemaal herhaald.**

En we weten: driemaal is scheepsrecht.
Kerkelijk gedacht en gesproken:
als de Vader en de Zoon en de Heilige Geest erachter staan,
**dan licht waarheid op
als het licht van de opgaande zon**
die ons verlicht en verwarmt
en heel deze aarde
en alle mensen op deze aarde.
Zodat wij weten: 'God zal zijn waarheid nimmer krenken
maar altoos zijn verband gedenken.'

Iedereen zoekt naar licht en waarheid in zijn leven.
In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest
vinden wij leven en toekomst,
een lamp voor onze voet
en licht op ons pad,
zodat wij in de duisternis niet blijven,
gelijk de Schrift zegt:
wie het Licht der wereld navolgt
zal nimmermeer in duisternis wandelen
maar het licht des levens hebben.

Paaslicht en Pinkstergloed
schijnen ons tegemoet
op deze Zondag Christus Koning,

nu en in eeuwigheid. Amen.